

în limba rusă, un fenomen gramatical mai abstract decât *categoria timpului*; la rîndul lor, categoriile gramaticale de *timp*, *mod*, *caz* sînt mai abstracte decât *genul* și *aspectul verbal* (vezi p. 14—15).

Categoria gramaticală a numărului — care ne-a preocupat îndeosebi — este tratată de autor în manifestările ei diferențiate în funcție de părțile de vorbire (substantiv, adjectiv, numeral, pronume și verb; vezi p. 52—76) la care ea apare.

Motivată, totuși, în limbă mai mult decât genul, categoria numărului nu este chiar așa de transparentă cum ar putea părea. Paralelismul dintre diferențierile reale („unul” — „mai mult de unul”) și relațiile gramaticale corespunzătoare este adeseori anulat. Esența categoriei numărului se conturează nu în opoziția dintre „unul” și „mai mulți”, ci în funcție de caracteristica formală a substantivelor. Este adevărat că opoziția tipică o constituie aici opoziția dintre formele singularului și cele ale pluralului. La substantivele *singularia* și *pluralia tantum* marca numărului nu s-ar baza însă, după V.M.N., peosebiri reale, cantitative, ci pe anumite particularități formale (gramaticale), specifice cuvintelor (vezi p. 55)¹. Într-adevăr, un substantiv ca *săni* (*pluralia tantum*) „sanie” desemnează un obiect, iar *bel'jô* (singular) „rufe, lenjerie”, o pluralitate de obiecte. Discutînd chestiunea substantivelor *singularia* și *pluralia tantum*, autorul atrage atenția asupra faptului — important — că aceste categorii de cuvinte apar în cadrul acelorași grupe lexicale (semantice) (vezi p. 59—64). În ceea ce privește folosirea pluralului în denumirile geografice, V.M.N. observă (p. 66) că acest fenomen trebuie măcar în parte explicat și prin influența exercitată de așa-zisul plural „separat” care, din anumite motive, s-a dovedit a fi esențial în cazul respectivelor nume topice.

La *adjective* categoria numărului este, într-adevăr, pur formală (vezi p. 69). Explicînd faptul, V.M.N. subliniază că, spre deosebire de substantiv, adjectivele nu exprimă cantități diferite ale însușirii sau calității, ci notează, întotdeauna, o însușire constantă, care, nefiind concepută ca substanță independentă, nu poate avea, deci, număr. De altfel, autorul arată (p. 69) — lucru știut — că în unele limbi (de ex., în cele turcice) adjectivul este, ca și adverbul, invariabil.

În principiu, *numeralele* nu cunosc categoria numărului, fapt explicabil prin aceea că, în raport cu categoria gramaticală a numărului, care reprezintă ceva abstract, *numărul* indică ceva concret; astfel, în limba rusă, deosebirea dintre *odin* „unu” și *désjat* „zece” nu este identică cu cea dintre *stol* „masă” și *stolý* „mese”. Cu toate acestea, unele numerale păstrează pînă astăzi urme formale (gramaticale) ale categoriei numărului (vezi p. 71—72).

Tot atît de interesante și utile sînt, în cartea recenzată, și observațiile privitoare la categoria numărului la *pronume* (p. 72—75) și *verb* (p. 75—76), la care, însă, nu ne mai oprim, pentru a rezerva spațiul necesar discuției referitoare la *diateză* (p. 217—233).

¹ Vezi și A. Vraciu, *Unele observații în legătură cu întrebuintarea substantivelor pluralia tantum în limbile baltice actuale, în finlandeză și rusă*, „Omagiu lui Alexandru Rosetti la 70 de ani”, București, 1965, p. 997—1001; Id., *Unele probleme de lingvistică generală implicate în categoria numărului gramatical*, „Comunicări prezentate la sesiunea științifică a Institutului Pedagogic din Iași între 13—15 martie 1965”, p. 103—118.